

1.4. Bifurcația soluțiilor ecuațiilor neliniare

În paragrafele precedente ale acestui capitol noi am analizat detaliat dependența soluției $x(\gamma)$ a ecuației neliniare

$$f(x, \gamma) = 0 \quad (1.4.1)$$

de parametrul γ în vecinătatea unei valori fixate $\gamma = \gamma_0$. Dacă sunt satisfăcute condițiile

$$\frac{\partial f(x, \gamma)}{\partial x} = 0 \text{ și } f(x, \gamma) = 0 \text{ pentru } x = x_0 \text{ și } \gamma = \gamma_0 \quad (1.4.2)$$

atunci s-a demonstrat că în vecinătatea valorii $\gamma = \gamma_0$ există funcția continuă și univocă $x(\gamma)$ așa că $x_0 = x(\gamma_0)$.

În problemele de fizică un rol important are, cu toate acestea, evidențierea condițiilor în care sunt posibile apariția mai multor soluții pentru careva valoare a parametrului $\gamma = \gamma_*$. Cu aceasta sunt legate, spre exemplu, problemele analizei stabilității și oscilațiile libere ale sistemelor fizice.

Valoarea $\gamma = \gamma_*$ pentru care are loc apariția mai multor soluții se numește valoare bifurcațională a parametrului sau punct de ramificare a soluțiilor, iar însăși apariția acestor soluții se numește ramificarea sau bifurcația soluțiilor. Este clar că bifurcația soluțiilor ecuației neliniare (1.4.1) poate apare numai pentru așa valori a parametrului γ , pentru care nu sunt respectate condițiile (1.4.2) și în consecință pentru valorile de bifurcație ale parametrului $\gamma = \gamma_*$ trebuie să fie:

$$\frac{\partial f(x, \gamma)}{\partial x} = 0 \text{ și } f(x, \gamma) = 0 \text{ pentru } x = x_* \text{ și } \gamma = \gamma_*. \quad (1.4.3)$$

Pentru prima dată problema construirii soluțiilor $x_1(\gamma), \dots, x_r(\gamma)$ și analiza lor a fost studiată de Newton. El a studiat metodele de construire a acestor soluții, care practic au ajuns pînă în zilele noastre.

Admitem, că funcția $f(x, \gamma)$ în (1.4.1) pote fi descompusă în vecinătatea punctului de bifurcație (x_*, γ_*) în serie de puteri după puterile întregi ale diferențelor $(x - x_*)$ și $(\gamma - \gamma_*)$, satisface condițiilor (1.4.3) și, prin consecință, această descompunere nu conține termenul liber și termenul liniar după $(x - x_*)$. Atunci ecuația (1.4.1) poate fi scrisă sub forma:

$$l_{01}(\gamma - \gamma_*) + l_{20}(x - x_*)^2 + \varphi_0(x, \gamma) = 0 \quad (1.4.4)$$

cu convenția că coeficienții $l_{01} \neq 0, l_{20} \neq 0$.

Indicii de jos ai coeficienților l_{ij} coincid cu exponenții puterilor cu care diferențele $(x - x_*)$ și $(\gamma - \gamma_*)$ se conțin în termenii respectivi, în așa mod că primul indice notează exponenta puterii diferenței $(x - x_*)$, iar al doilea indice indică exponenta puterii diferenței $(\gamma - \gamma_*)$. În descompunerea (1.4.4) sub formă explicită sunt scriși numai termenii principali, iar toate componentele de ordin superior de micitate sunt grupați în funcția $\varphi_0(x, \gamma)$. Menționăm, că pînă cînd dependența $x - x_* = \psi(\gamma - \gamma_*)$ nu este determinată, este imposibil de vorbit despre ordinul de micitate ale componentelor $l_{01}(\gamma - \gamma_*)$ și $l_{20}(x - x_*)^2$ și de aceea separînd partea principală în descompunerea (1.4.4) este necesar de păstrat ambele componente. Spre exemplu, următorii termeni după ordinul de micitate în (1.4.4) ar urma termenii $l_{11}(x - x_*)(\gamma - \gamma_*)$, $l_{02}(\gamma - \gamma_*)^2$, dar fiindcă $(x - x_*) \rightarrow 0$ cînd $\gamma \rightarrow \gamma_*$, acest termen are un ordin mai superior de micitate în raport cu $l_{01}(\gamma - \gamma_*)$. Din aceeași cauză componenta $l_{02}(\gamma - \gamma_*)^2$ are un ordin de micitate mai superior comparativ cu $l_{01}(\gamma - \gamma_*)$. În cazul cînd unul din coeficienții l_{01} sau l_{02} , sau ambii simultan se transformă în zero, prin raționamente analogice se separă partea principală în descompunerea funcției $f(x, \gamma)$ după puterile diferențelor $(x - x_*)$ și $(\gamma - \gamma_*)$. Potrivit teoriei lui Newton vom căuta soluția ecuației neliniare (1.4.1) în vecinătatea valorii bifurcaționale ale parametrului $\gamma = \gamma_*$ sub forma:

$$x(\gamma) = x_* + \alpha_1(\gamma - \gamma_*)^{\varepsilon_1} + \alpha_2(\gamma - \gamma_*)^{\varepsilon_2} + \dots, \quad 0 < \varepsilon_1 < \varepsilon_2 < \dots, \quad (1.4.5)$$

unde α_i și ε_i ($i = 1, 2, 3, \dots$) sunt la moment coeficienții și exponenții puterilor nedeterminați. Pentru comoditatea raționamentelor de mai departe scriem (1.4.5) sub forma:

$$x(\gamma) = x_* + \alpha_1(\gamma - \gamma_*)^{\varepsilon_1} + \varphi_1(\gamma), \quad (1.4.6)$$

unde $\varphi_1(\gamma)$ include în sine toate componentele de o micitate de ordin mai superior în raport cu componenta principală separată $\alpha_1(\gamma - \gamma_*)^{\varepsilon_1}$. Înlocuind (1.4.6) în ecuația (1.4.4) o transformăm într-o identitate care prezintă o serie după puterile $(\gamma - \gamma_*)^{\varepsilon_i}$ ($i = 1, 2, \dots$). În rezultat avem:

$$\sum_{k=1}^{\infty} \beta_k (\gamma - \gamma_*)^{\varepsilon_k} \equiv 0, \quad (1.4.7)$$

unde coeficienții β_k se exprimă prin metode descrise în continuare prin coeficienții necunoscuți α_i . Identitatea (1.4.7) este satisfăcută dacă toți coeficienții β_k se transformă în zero:

$$\beta_k = 0, k = 1, 2, 3, \dots \quad (1.4.8)$$

Relațiile (1.4.8) servesc drept condiții pentru determinarea coeficienților α_i . Metoda de determinare a valorilor exponenților puterilor ε_i va deveni clară din raționamentele de mai jos.

Efectuăm calcule concrete pentru a determina valorile α_1, ε_1 . În acest scop înlocuim (1.4.6) în (1.4.4) și menținând sub formă explicită numai termenii principali în descompuneri, vom avea:

$$l_{01}(\gamma - \gamma_*) + l_{20}\alpha_1^2(\gamma - \gamma_*)^{2\varepsilon_1} + \Phi_0(\gamma - \gamma_*) \equiv 0, \quad (1.4.9)$$

unde în funcția $\Phi_0(\gamma - \gamma_*)$ sunt incluși toți termenii de o micitate de ordin mai superior în raport cu termenii $l_{01}(\gamma - \gamma_*)$ și $l_{20}\alpha_1^2(\gamma - \gamma_*)^{2\varepsilon_1}$. Prin convenție coeficienții l_{01} și l_{02} sunt diferiți de zero. Dat fiind, că exponentul puterii mărimii ε_1 la moment nu este determinat, putem admite că coeficientul α_1 din (1.4.5) nicidecum nu se transformă în zero.

Vom analiza condițiile când expresia $l_{01}(\gamma - \gamma_*) + l_{20}\alpha_1^2(\gamma - \gamma_*)^{2\varepsilon_1}$ care reprezintă termenul principal în descompunerea (1.4.9) se va transforma în zero. Dat fiind că valoarea ε_1 este nedeterminată, sunt posibile trei situații:

$$2\varepsilon_1 < 1, \quad 2\varepsilon_1 = 1, \quad 2\varepsilon_1 > 1.$$

Dacă $2\varepsilon_1 < 1$, componenta $l_{20}\alpha_1^2(\gamma - \gamma_*)^{2\varepsilon_1}$ are un grad de micitate mai mic decât componenta $l_{01}(\gamma - \gamma_*)$ și, prin urmare, pentru a satisface identitatea ea trebuie să se transforme în zero. Dar aceasta este posibilă numai pentru $l_{20} = 0$ sau $\alpha_1 = 0$, ce contrazic convenției că $l_{20} \neq 0$ și $\alpha_1 \neq 0$. Deci $2\varepsilon_1 \geq 1$. În cazul când $2\varepsilon_1 > 1$ componenta $l_{01}(\gamma - \gamma_*)$ are ordin mai mic de micitate și identitatea poate fi satisfăcută numai când $l_{01} = 0$, ce contrazice convenției că $l_{01} \neq 0$. În rezultat facem concluzia că

$$2\varepsilon_1 = 1. \quad (1.4.10)$$

Cu aceste raționamente, identitatea (1.4.9) poate fi scrisă

$$(l_{01} + l_{20}\alpha_1^2)(\gamma - \gamma_*) + \Phi_0(\gamma - \gamma_*) = 0. \quad (1.4.11)$$

Cerința ca termenul principal al descompunerii în identitatea (1.4.11) să se transforme în zero ne conduce la condiția pentru determinarea coeficientului α_1 :

$$l_{01} + l_{20}\alpha_1^2 = 0. \quad (1.4.12)$$

Din ecuația (1.4.12) determinăm două valori α_{11} și α_{12} a coeficientului α_1 .

$$\alpha_{11} = \sqrt{-\frac{l_{01}}{l_{20}}}, \quad \alpha_{12} = -\sqrt{-\frac{l_{01}}{l_{20}}}. \quad (1.4.13)$$

Așa dar pentru $\gamma = \gamma_*$ obținem două soluții ale ecuației neliniare (1.4.1), care, în vecinătatea valorii γ_* pot fi reprezentate:

$$x_{1,2}(\gamma) = x_* \pm \sqrt{-\frac{l_{01}}{l_{20}}} \cdot (\gamma - \gamma_*)^{\frac{1}{2}} + \varphi_{1,2}(\gamma - \gamma_*). \quad (1.4.14)$$

Fiecare din aceste două soluții poate fi ameliorată separînd din $\varphi_i(\gamma - \gamma_*)$ ($i = 1, 2$) termenii următori după gradul de micitate din descompunere.

Remarcăm, că (1.4.4) este forma cea mai generală a ecuației neliniare (1.4.1) în vecinătatea punctului de bifurcație γ_0 . Prin urmare în acest caz general obținem numai două soluții descrise de formulele (1.4.14) și care în vecinătatea valorii $\gamma = \gamma_*$ au forma

$$x_{1,2}(\gamma) - x_* \approx \pm \sqrt{\gamma - \gamma_*}$$

În cazuri mai particulare, cînd $l_{01} = 0$ sau $l_{20} = 0$, sau ambii coeficienți $l_{01} = 0$ și $l_{20} = 0$ simultan, sau cînd paralel cu $l_{01} = 0$ și $l_{20} = 0$ se transformă în zero și alți coeficienți l_{ij} , atunci, atît numărul de soluții obținute $x_1(\gamma), x_2(\gamma), \dots, x_r(\gamma)$, cît și exponenții puterilor $\varepsilon_1, \varepsilon_2, \dots, \varepsilon_r$ termenilor generali în descompunerea acestor soluții depind de fiecare caz concret studiat.

Din cauza caracterului general al soluțiilor (1.4.14) vom efectua o analiză mai detaliată a lor. Dat fiind că prin convenție $l_{01} \neq 0$ și $l_{20} \neq 0$, vom deosebi două cazuri posibile: cînd $l_{01} \cdot l_{20} > 0$, adică cînd l_{01} și l_{20} au același semn, și cînd $l_{01} \cdot l_{20} < 0$, adică cînd l_{01} și l_{20} posedă semne diferite (contrare). În primul caz coeficientul $\sqrt{-\frac{l_{01}}{l_{20}}}$ în (1.4.14) este o mărime imaginară și atunci soluțiile $x_{1,2}(\gamma)$ sunt reale pentru $\gamma < \gamma_*$, fiindcă $\sqrt{\gamma - \gamma_*}$ pentru aceste valori ale parametrului γ este tot imaginară. Pentru $\gamma > \gamma_*$ soluțiile reale lipsesc. Comportarea calitativă a soluțiilor $x_{1,2}(\gamma)$ în vecinătatea valorii bifurcaționale a parametrului γ_* pentru acest caz este prezentată în fig.1.4.1.

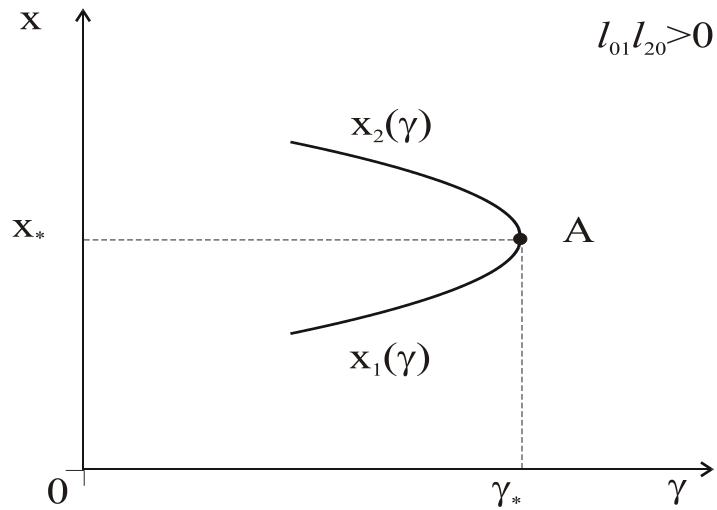

Fig. 1.4.1

Pentru $l_{01} \cdot l_{20} < 0$ coeficientul $\sqrt{-\frac{l_{01}}{l_{20}}}$ în (1.4.14) este o mărime reală și atunci soluțiile reale $x_{1,2}(\gamma)$ există numai în domeniul $\gamma \geq \gamma_*$. Comportarea calitativă a soluțiilor $x_{1,2}(\gamma)$ în vecinătatea punctului de bifurcație γ_* în acest caz sunt prezentate în fig. 1.4.2.

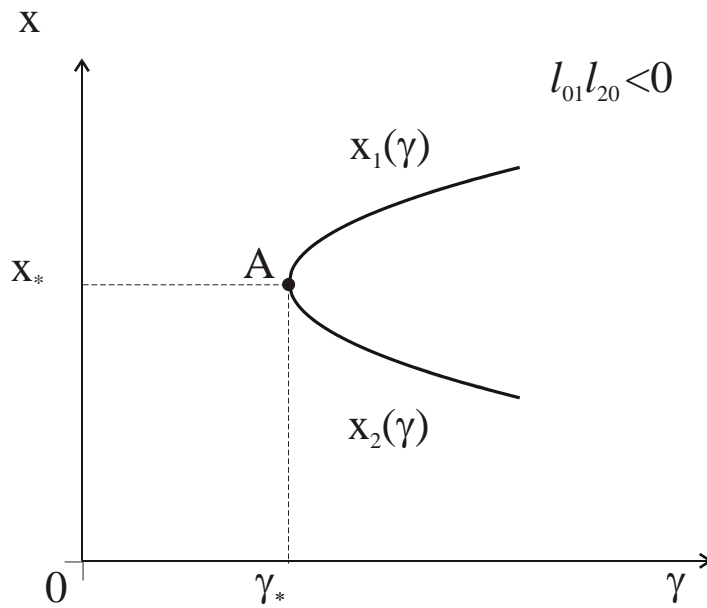

Fig. 1.4.2

Menționăm, că pentru ambele soluții în punctul de bifurcație $\gamma = \gamma_*$ avem:

$$\frac{dx_{1,2}(\gamma)}{d\gamma} = \infty.$$

Vom preciza reprezentările (1.4.14) ale soluțiilor $x_1(\gamma)$ și $x_2(\gamma)$, definind forma explicită a termenilor următori după termenii principali din descompuneri. Calculele detaliate vor fi efectuate pentru soluția $x_1(\gamma)$, reprezentînd-o sub forma

$$x_1(\gamma) = x_* + \sqrt{-\frac{l_{01}}{l_{20}}(\gamma - \gamma_*)^{1/2} + \alpha_{21}(\gamma - \gamma_*)^{1/2+\varepsilon_2} + \varphi_{11}(\gamma - \gamma_*)}, \quad (1.4.16)$$

unde $\alpha_{21}, \varepsilon_2 > 0$ sunt mărimi care țin a fi determinate. Reprezentarea exponentului puterii sub forma $\frac{1}{2} + \varepsilon_2$ este cauzată de comoditatea analizei care urmează. De rînd cu includerea termenilor de ordin mai mare de micitate în reprezentarea (1.4.16) pentru soluția $x_1(\gamma)$ este necesar de ținut cont și de termenii următori în descompunerea $f(x, \gamma)$ în (1.4.4):

$$l_{01}(\gamma - \gamma_*) + l_{20}(x - x_*)^2 + l_{11}(x - x_*)(\gamma - \gamma_*) + l_{30}(x - x_*)^3 + \varphi_{01}(x, \gamma) = 0. \quad (1.4.17)$$

Calculele nemijlocite demonstrează, că numai termenii scriși sub formă explicită definesc valorile α_{21} și ε_2 . Înlocuind expresia (1.4.16) în (1.4.17) și păstrînd numai termenii cu cel mai mic exponent al puterilor diferenței $\gamma - \gamma_*$, obținem:

$$\left(l_{30} \sqrt{-\frac{l_{01}}{l_{20}}}^3 + \sqrt{-\frac{l_{01}}{l_{20}}} l_{11} \right) (\gamma - \gamma_*)^{\frac{3}{2}} + 2 \cdot l_{20} \cdot \alpha_{21} \sqrt{-\frac{l_{01}}{l_{20}}} (\gamma - \gamma_*)^{1+\varepsilon_2} + \chi(\gamma - \gamma_*) \equiv 0 \quad (1.4.18)$$

unde în funcția $\theta(\gamma - \gamma_*)$ sunt incluși termenii de ordin mai superior de micitate în raport cu termenii expliți.

Rezolvînd analogic ca și la determinarea mărimilor ε_1 și α_1 , obținem:

$$\varepsilon_2 = \frac{1}{2}, \quad \alpha_{21} = \frac{l_{30}l_{01} - l_{11}l_{20}}{2l_{20}^2}. \quad (1.4.19)$$

Pentru precizarea soluției $x_2(\gamma)$ în (1.4.14) putem utiliza rezultatele obținute pentru soluția $x_1(\gamma)$, înlocuind numai valoarea pozitivă a rădăcinei $\sqrt{-\frac{l_{01}}{l_{20}}}$ cu cea negativă. Rezultatul care coincide cu (1.4.19) iar reprezentările pentru soluțiile $x_1(\gamma)$ și $x_2(\gamma)$ capătă forma:

$$x_{1,2}(\gamma) = x_* \pm \sqrt{-\frac{l_{01}}{l_{20}}(\gamma - \gamma_*)^{\frac{1}{2}} + \alpha_{21,22}(\gamma - \gamma_*) + \varphi_{11,21}(\gamma - \gamma_*)}. \quad (1.4.20)$$

Vom aplica rezultatele de mai sus pentru cazul concret al ecuației:

$$xe^{-x} = \gamma, \quad \gamma \geq 0, \quad x \geq 0 \quad (1.4.21)$$

Dat fiind, că partea stîngă a expresiei (1.4.21) $\varphi(x) = xe^{-x}$ posedă un singur maximum pentru $x_* = 1$ și, prin consecință, $\varphi(x) \leq \varphi(x_*) = 1/e$, soluțiile reale a ecuației neliniare (1.4.21) există numai pentru $\gamma \leq \gamma_* = 1/e$, în timp ce în domeniul valorilor $\gamma \in (0, \gamma_*)$ există două soluții, iar pentru $\gamma > \gamma_*$ soluții reale nu există.

Aplicăm pentru analiza ecuației (1.4.21) teoria de mai sus pentru bifurcațiile soluțiilor ecuațiilor neliniare. Pentru aceasta transcriem (1.4.21) sub forma:

$$f(x, \gamma) = xe^{-x} - \gamma = 0. \quad (1.4.22)$$

Condiția (1.4.3) pentru bifurcația soluțiilor $\partial f / \partial x = e^{-x}(1-x) = 0$ servește pentru determinarea valorii $x_* = 1$, iar din (1.4.22), înlocuind $x = x_*$ și $\gamma = \gamma_*$, obținem valoarea parametrului de bifurcație $\gamma_* = 1/e$. Descompunerea sub forma (1.4.4) capătă forma:

$$-\left(\gamma - \frac{1}{e}\right) - \frac{1}{e}(x-1)^2 + \varphi_0(x, \gamma) = 0, \quad (1.4.23)$$

deci, $l_{01} = -1$, $l_{20} = -\frac{1}{e}$. În concordanță cu (1.4.14) în vecinătatea punctului de bifurcație soluțiile $x_{1,2}(\gamma)$ capătă forma:

$$x_{1,2}(\gamma) \approx 1 \mp \sqrt{e \sqrt{\frac{1}{e} - \gamma}}, \quad \frac{1}{e} - \gamma \ll 1, \quad (1.4.24)$$

iar comportarea calitativă a acestor soluții este reprezentată în fig. 1.4.1.

Vom analiza în continuare particularitățile bifurcației soluțiilor ecuațiilor neliniare pentru o clasă mai restrînsă de ecuații, cînd unii coeficienți l_{01}, l_{20}, l_{11} se transformă în zero, examinînd un exemplu concret:

$$f(x, \gamma) \equiv x^3 - 3x\gamma + \gamma^3 = 0. \quad (1.4.25)$$

Valorile $\gamma = 0$ și $x = 0$ satisfac ecuația (1.4.25), adică $f(0,0) = 0$. În acest punct $\partial f / \partial x = 3x^2 - 3\gamma = 0$, și, deci, $\gamma_* = 0$ este punctul de bifurcație. În aceste condiții $l_{01} = 0$, $l_{20} = 0$, $l_{11} = -3$, $l_{03} = 1$, $l_{30} = 1$. Vom căuta soluția ecuației (1.4.25) sub forma:

$$x(\gamma) = \alpha_1 \gamma^{\varepsilon_1} + \varphi_1(\gamma). \quad (1.4.26)$$

Înlocuim reprezentarea (1.4.26) în (1.4.25) păstrând în mod explicit numai termenii principali în descompunere după puterile lui γ . Ecuația (1.4.25) se transformă în identitate în raport cu parametrul γ :

$$\alpha_1^3 \gamma^{3\varepsilon_1} - 3\alpha_1 \gamma^{1+\varepsilon_1} + \gamma^3 + \theta(\gamma) \equiv 0. \quad (1.4.27)$$

Pentru a satisface identitatea (1.4.27) este necesară egalitatea cu zero cel puțin a termenilor principali. Dar, dat fiind că $\alpha_1 \neq 0$, sunt posibile trei situații:

$$3\varepsilon_1 = 1 + \varepsilon_1, \quad 3\varepsilon_1 = 3, \quad 1 + \varepsilon_1 = 3.$$

Pentru $3\varepsilon_1 = 1 + \varepsilon_1$ avem $\varepsilon_1 = \frac{1}{2}$. În acest caz cel mai mic ordin îl au primii doi termeni din (1.4.27) și din condiția transformării în zero a coeficientului de pe lângă $\gamma^{3/2}$ obținem $\alpha_1^2 = 3$ ($\alpha_1 \neq 0$). Acestui caz îi corespund două soluții:

$$x_{1,2}(\gamma) = \pm \sqrt{3} \gamma^{1/2} + \varphi_{1,2}(\gamma). \quad (1.4.28)$$

Cazului $3\varepsilon_1 = 3$ îi corespunde valoarea $\varepsilon_1 = 1$. Ordinul inferior îl are în acest caz termenul al doilea în (1.4.27) și din condiția că el se transformă în zero, urmează $\alpha_1 = 0$, ceea ce contrazice convenției $\alpha_1 \neq 0$ și, deci, $\varepsilon_1 \neq 1$. În cazul $1 + \varepsilon_1 = 3$, obținem $\varepsilon_1 = 2$. Grade inferioare au termenii al doilea și al treilea, de unde urmează $\alpha_1 = \frac{1}{3}$.

Obținem a treia soluție a ecuației (1.4.27)

$$x_3 = \frac{1}{3} \gamma^2 + \varphi_3(\gamma). \quad (1.4.29)$$

Deci, spre deosebire de cazul general al bifurcației soluțiilor, când ecuația $f(x, \gamma) = 0$ în vecinătatea punctului de bifurcație posedă numai două soluții (1.4.14), în cazul concret studiat în punctul de bifurcație apar trei soluții reale (1.4.28) și (1.4.29). Menționăm, că de rînd cu valoarea de bifurcație $\gamma_* = 0$ a parametrului γ , ecuația (1.4.25) mai posedă o valoare de bifurcație, determinată din rezolvarea sistemului de ecuații:

$$f(x, \gamma) = 0, \quad \frac{\partial f(x, \gamma)}{\partial x} = 0,$$

care în cazul particular studiat capătă forma:

$$x^3 - 3x\gamma + \gamma^3 = 0, \quad 3(x^2 - \gamma) = 0. \quad (1.3.30)$$

Din ecuația a doua a sistemului (1.4.30) obținem $\gamma = x^2$, iar prima ecuație, ținând cont de această dependență capătă forma:

$$x^3(x^3 - 2) = 0. \quad (1.3.31)$$

Vom studia în continuare valorile de bifurcație $x_{*2}^3 = 2$, care corespund soluției ecuației $x^3 = 2$. Obținem următoarele rădăcini reale:

$$x_{*2} = \sqrt[3]{2}, \quad \gamma_{*2} = x_{*2}^2 = \sqrt[3]{4}. \quad (1.3.32)$$

Descompunând partea stângă a expresiei (1.4.25) în serie după puterile variabilelor x, γ în vecinătatea valorilor de bifurcație (1.4.32) și păstrând sub formă explicită numai termenii principali din această descompunere, obținem:

$$3\sqrt{2}(\gamma - \gamma_{*2}) + 3\sqrt{2}(x - x_{*2})^2 + \varphi_0(x, \gamma) = 0. \quad (1.4.33)$$

În (1.4.33) $l_{01} = 3\sqrt{2} \neq 0$, $l_{20} = 3\sqrt{2} \neq 0$ și posedă același semn. Așa dar ecuația (1.4.33) aparține tipului general și în punctul de bifurcație x_{*2}, γ_{*2} apar două soluții reale, care au, în vecinătatea acestui punct, în conformitate cu (1.4.14) următoarea comportare:

$$x_{1,2}^2(\gamma) = x_{*2} \mp \sqrt{\gamma_{*2} - \gamma}, \quad x_{*2} = \sqrt[3]{2}, \quad \gamma_{*2} = \sqrt[3]{4} \quad (1.4.34)$$

În fig. 1.4.3 este reprezentat graficul soluției calitative a ecuației neliniare (1.4.25)

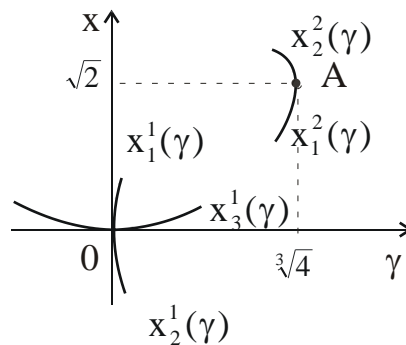

Fig. 1.4.3

Totodată în fig. 1.4.4 este reprezentată curba care este descrisă de aceeași ecuație (1.4.25). Vom aduce aici și reprezentările parametrice ale acestei curbe:

$$x(\varphi) = \frac{3 \cos^2 \varphi \sin \varphi}{\cos^3 \varphi + \sin^3 \varphi}, \quad y(\varphi) = \frac{3 \cos \varphi \sin^2 \varphi}{\cos^3 \varphi + \sin^3 \varphi}, \quad -\frac{\pi}{4} < \varphi < \frac{3\pi}{4}.$$

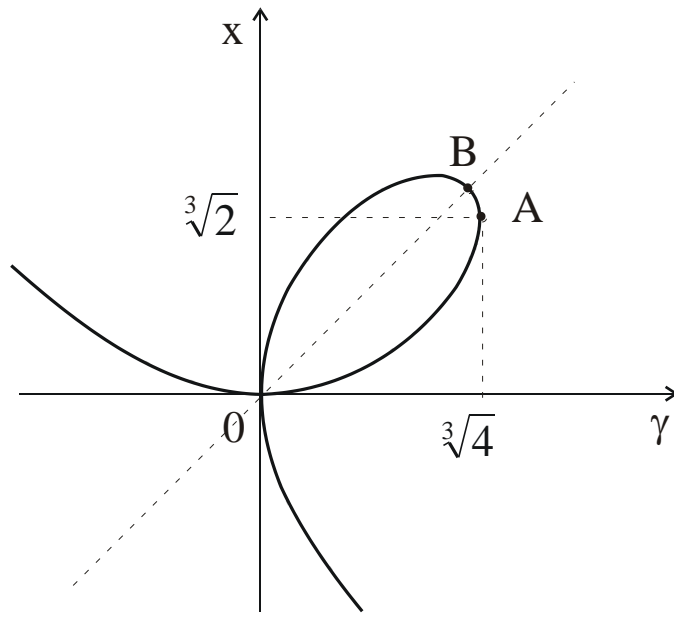

Fig. 1.4.4